

padavine): v nalogi damo niz primerov "padavin" glede na njihov nastanek in glede na obliko in od učenca pričakujemo, da jih klasificira glede na ti dve zahtevi v dva pojmovna razreda:

● 1. pojmovni razred - oblika padavin (dež, sneg, toča, babje pšeno, rosa),

● 2. pojmovni razred - nastanek padavin (konvekcijske, orografske, ciklonske),

● metoda izločanja negativnega primera iz določenega pojmovnega razreda: naloga je posebej zahtevna in smiselna, če je negativni primer po nebitvenih lastnostih podoben pozitivnim primerom; najbolje je, če izberemo takšne, ki jih učenci sicer največkrat zgreše (primer: učenci naj na podlagi teksta podčrtajo vse rastlinske tipe, kjer prevladuje trava; naloga bo še zahtevnejša, če bomo vanjo vnesli ne samo savano in stepo, temveč tudi prerijo, pampe ter enega ali dva druga rastlinska tipa, npr. tundro ter tajgo),

● ali ima učenec ustrezen termin za določen pojem: učenec mora nanizati skupino konkretnih primerov za določeni pojmovni razred, poiskati nadrejen pojem in ga poimenovati (primer: tekst sestavimo tako, da učenec v prazen prostor vpiše zahtevani termin in ga nato v nadaljevanju tudi pravilno uporabi: Rezultat delovanja pedogenetskih dejavnikov je tudi nastanek različnih prsti. Te plasti imenujemo Razlikujejo se po barvi, debelini in vrsti drugih lastnosti. Navpični prerez skozi vse je profil prsti. Odgovor: horizont.),

● metoda konkretizacije: zahteva od učenca, da najde pozitivne primere za določen pojem, kar lahko dosežemo bodisi z učenčevim prepoznavanjem pravih odgovorov (pasivnejša oblika) v nizu primerov, ali pa z njegovim samostojnim naštevanjem (primer: ko smo obravnavali nastanek nagubanega gorovja na primeru Himalaje, učenci samostojno s pomočjo ustreznih zemljevidov poiščejo najvišja gorstva sveta po kontinentih in tako lahko učenci na podlagi analize konkretnih geografskih pojavov preidejo preko sinteze do generalizacije, splošnageografski pojmi pa se tako nujno potrebno postavljajo v določeno pokrajino in se konkretizirajo kot Himalaja, Alpe, Kordiljere, Andi, Atlas itd.).

Proces pridobivanja znanja pri pouku geografije mora biti vedno nazoren in zasnovan na širokem razumevanju spoznavnega in emocionalnega z upoštevanjem kriterijev prakse. Pri tem je nujno prilagajanje ne samo učnih vsebin, temveč tudi oblik in metod dela, učnega tempa ter učbeniških kompletov takšni stopnji diferenciacije, ki bo zajela vse nivoje zahtevnosti vzgojnoizobraževalnega dela na vsch stopnjah izobraževanja. Zato bo

potreben drugačen pristop pri oblikovanju navodil za poučevanje bodisi v okviru razširjenih učnih programov, ali pa v obliki priročnikov za učitelja z detajlnimi metodo-didaktičnimi navodili in primeri.

PRVO MADŽARSKO - SLOVENSKO SREČANJE

Milan Orožen Adamič

Srečanje sta v okviru medakademijske izmenjave organizirala Geografski inštitut Madžarske akademije znanosti iz Budimpešte in Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU. Potekalo je od 27. do 30. septembra 1990 in to v dveh delih, prvi na Madžarskem in drugi del v Sloveniji. Z madžarske strani je organizacijo vodil akad. prof. dr. Marton Pécsi, s slovenske pa akad. prof. dr. Ivan Gams. Prvi plenarni del srečanja je bil v prostorih Limnološkega inštituta Madžarske akademije znanosti v kraju Tihany ob Balatonskem jezeru. Predstavljenih je bilo 13 referatov in to 9 slovenskih in štirje madžarski.

Dr. I. Gams je predstavil koncept nove geografske monografije Slovenije in kvantitativne meritve kraške denudacije v Jugoslaviji. Dr. M. Pécsi je govoril o seriji madžarskih pokrajinskih monografij in o geomorfologiji Madžarskih hribov. O raziskovanju krasa in posebej visokogorkega krasa v Sloveniji sta poročala dr. J. Kunaver z Oddelka za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani in A. Mihevc z Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni. Dr. A. Juhasz in dr. L. Zambo sta poročala o raziskavah krasa na območjih Bakony in Aggtelek. Dr. M. Šifrer je predstavil novejša geomorfološka raziskovanja v Sloveniji, o uporabi in primerih rabe novejših metod v regionalni geografiji in geomorfologiji so govorili mag. D. Perko, dr. A. Kertesz, dr. G. Mezosi in mag. M. Gabrovec. Zemeljske plazove v subpanonskem delu Slovenije je predstavil mag. K. Natek, o raziskovanju naravnih nesreč v Sloveniji pa je govoril mag. M. Orožen Adamič. Plenarni del srečanja sta zaključila dr. A. Juhasz in dr. F. Schweitzer s prispevkom o geomorfoloških raziskavah okolja na Madžarskem.

Naslednji dan je bila organizirana zanimiva ekskurzija v okolici Tihanija in v Bakonjskih hribih. Zadnja dva dneva srečanja sta potekala na terenskem delu v severovzhoni Sloveniji. Ekskurzijo so pripravili dr. I. Gams, dr. I. Šifrer in mag. K. Natek, pri vodenju ekskurzije so sodelovali še dr. B. Belec, dr. B. Kert in L. Olas s Pedagoške fakultete v Mariboru in B. Sever z Enciklopedije Slovenije.

Udeleženci srečanja so se dogovorili o sodelovanju

pri uporabi računalnikov v geografskem raziskovanju, pri proučevanju naravnih nesreč in to zlasti zemeljskih plazov in o sodelovanju pri proučevanju narodnostno mešanih območij na obeh straneh meje. K sodelovanju namepravamo pritegniti tudi univerzo v Gradcu v Avstriji. Dogovorili so se, da bo Madžarska akademija znanosti natisnila zbornik predstavljenih referatov in da bo naslednje srečanje čez dve leti (1992) v Sloveniji.

POLOŽAJ ŠOLSKE GEOGRAFIJE V VZHODNOEVROPSKIH DRŽAVAH

Karmen Kolenc Kolnik

Zadnje čase se veliko govori o spremembah našega šolskega sistema in v okviru tega tudi o novostih pri šolski geografiji. Da bi lažje ovrednotili spremembe položaja geografije v šoli, bomo tokrat predstavili položaj in osnovne značilnosti geografije v vzhodnoevropskih deželah (na primeru Poljske in Madžarske), v naslednjih številkah pa v srednjeevropskih državah (na primeru Švice in Avstrije) in nato še v ZDA.

V poljski je geografija obvezen šolski predmet, vključen v osnovne (8 let) in srednje šole. Učitelji ugotavljajo, da je v zadnjih dvajsetih letih opazna tendenca zmanjševanja števila šolskih ur geografije. Zadnje krčenje je bilo v šolskem letu 1988/89. Po naročilu ministrstva za šolstvo se je tedaj zmanjšalo število ur z 1,5 ur tedensko v 7. in 8. razredu osnovne šole na samo 1 uro tedensko.

Na Madžarskem se šolski sistem do novih družbenih reform ni spreminjal celih 40 let. Osnovna šola traja 8 let, srednja šola 4 leta (gimnazije in srednje tehniške šole), poklicne srednje šole pa so triletno.

Gimnazije in sorodne štiriletne šole imajo maturo, v poklicnih mature ni. V srednjih šolah se je število ur zmanjšalo po letu 1979, v osnovnih pa je ostalo enako. V 5. razredu si pri predmetu spoznavanja domovine geografija deli dve uri tedensko z biologijo. Predmet je samostojen od 6. razreda dalje. V 6., 7. in 8. razredu sta po dve uri tedensko. Tematsko obravnavajo predvsem regionalno geografijo s problemskim pristopom (države v razvoju, arabski svet itd.), prej pa so obravnavali predvsem regionalne skupine držav (sredozemske države), s sistemskim pristopom. Veliko pozornost namenjajo tudi obravnavanju domovine.

Učenci imajo tudi možnost izbirati geografijo kot fakultativni predmet. Za maturo predmet ni obvezen, lahko pa je izbirni maturitetni predmet.

Kot visokošolski predmet se predava dve leti na Ekonomski akademiji za zunanjo trgovino.

Preglednica 1: Predmetnik za leto 1988/89 na Poljskem.

Razred	Vsebina	Število ur tedensko
Osnovna šola (8 let)		
I-III	Naravno okolje - občja geografija z elementi geografije Poljske	2
IV	Geografija Poljske in elementi občje geografije	2
V	Conalne in aconalne pokrajine z antropogenimi elementi	2
VI	Regionalna geografija sveta (brez Evrope in Azije)	2
VII	Regionalna geografija sveta (Evropa in Azija) ter aktualni družbenoekonomski problemi sveta	1
VIII	Geografija Poljske	1
Srednja šola (gimnazija, 4 leta)		
I-II	Občja geografija - poudarek na fizični geografiji z geologijo	1
III	Geografija Poljske - Poljska in Evropi	2
IV	Človek in njegova dejavnost v svetu - izbrana poglavja iz družbene in ekonomske geografije	1
Srednja šola (ekonomska in tehniška usmeritev, 4 leta)		
I	Občja geografija - poudarek na fizični geografiji	3
II	Geografija Poljske	2
Srednja poklicna šola (2 leti)		
I	Občja geografija - poudarek na fizični geografiji	2
II	Človek in okolje	2

Preglednica 2: Predmetnik za leto 1988/89 na Madžarskem.

Razred	Vsebina	Število ur tedensko
Srednja šola (gimnazija, 4 leta)		
I	Občja geografija - poudarek na fizični in ekonomski geografiji	3
II	Regionalna geografija in geografija Madžarske	3

V zadnjih petnajstih letih je opaziti krčenje števila ur geografije, vendar pa v današnjem času njen pomen ponovno raste skupaj z obujenim zanimanjem prebival-